

Sygn. akt IV U 101/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 24 czerwca 2021 roku w Sieradzu

odwołania N. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 21.01.2021 r. Nr (...)

(...)

w sprawie N. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o zwrot świadczenia postojowego

zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że N. M. nie jest zobowiązana do zwrotu części nienależnie pobranego świadczenia postojowego.

Sygn. akt IV U 101/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 21.01.2021r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na podstawie art. 15zx ustawy z 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020r., poz. 1842 ze zm.) w związku z art. 83 ust. 1 i 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020r., poz. 266 ze zm.), zobowiązał N. M. do zwrotu części nienależnie pobranego świadczenia postojowego w terminie miesiąca od otrzymania decyzji za następujące okresy:

- 1) od 01.05.2020 - 31.05.2020 w kwocie 349zł., wypłaconego 1 czerwca 2020r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, liczonymi od 1.07.2020r. do dnia zwrotu,
- 2) od 01.06.2020 - 30.06.2020 w kwocie 349zł., wypłaconego 2 lipca 2020r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, liczonymi od 1.08.2020r. do dnia zwrotu.

W uzasadnieniu decyzji ZUS stwierdził, że we wniosku złożonym przez zleceniodawcę w dniu 21.05.2020r., wskazano, że przychód osiągnięty w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku wynosił 1731zł. Natomiast

w wyjaśnieniach wskazano, że przychód ten wynosił 990,25zł. W związku z tym kwota świadczenia postojowego wynosi 1731 zł. zamiast 2080zł. Dwukrotna wypłata świadczenia spowodowała nadpłatę w wysokości 698 zł.

Nie podzielając powyższej decyzji N. M. złożyła odwołanie, wnosząc o zmianę decyzji i zwolnienie w całości z obowiązku zwrotu świadczeń postojowych wypłaconych w dniach 1.06.2020r., 2.07.2020r., w łącznej kwocie 698zł. wraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Wskazywała, że dla oceny przesłanek do przyznania prawa do świadczenia postojowego, miarodajna powinna być data złożenia wniosku do zleceniodawcy (kwiecień), a nie data złożenia wniosku w ZUS przez płatnika (maj).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił:

W dniu 21.05.2020r. do ZUS wpłynął wniosek o świadczenie postojowe dla zleceniobiorcy N. M., złożony przez zleceniodawcę (...) Sp. z o.o., wypełniony 30.04.2020r., w którym wskazano przychód uzyskany przez ww. z tytułu umowy zlecenie w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku 1731zł. W pisemnych wyjaśnieniach złożonych do ZUS 7.12.2020r. wnioskodawca wykazał, że przychód w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku wyniósł: 990,25zł.

Po ponownej analizie wniosków RSP-C i RSP-CK przeprowadzonej w oparciu o złożone przez wnioskodawcę pismo ustalono, że kwota przysługującego świadczenia postojowego wynosi 1731zł. miesięcznie zamiast 2080zł. Trzykrotna wypłata świadczenia spowodowała nadpłatę w wysokości 698zł. **(wniosek, kserokopia umowy zlecenie nr (...), pisemne wyjaśnienia płatnika/akta ZUS; odpowiedź na odwołanie k. 9/akta sprawy).**

Powyższy niesporny stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przez organem rentowym.

Sąd Okręgowy zważył:

Stosownie do art. 15zsz pkt 2 ustawy z 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID -19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, 567, 568 i 695), w brzmieniu, określonym ustawą z dnia 14 maja 2020r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U.2020.875), z uwagi na okoliczność, że postępowanie dowodowe w całości zostało przeprowadzone w oparciu o dokumenty zawarte w aktach organu rentowego, zaistniały przesłanki do wydania w sprawie wyroku na posiedzeniu niejawnym.

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 15zsz pkt 2 ustawy z 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID -19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, 567, 568 i 695), w brzmieniu, określonym ustawą z dnia 14 maja 2020r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U.2020.875), z uwagi na okoliczność, że postępowanie dowodowe w całości zostało przeprowadzone w oparciu o dokumenty zawarte w aktach organu rentowego, zaistniały przesłanki do wydania w sprawie wyroku na posiedzeniu niejawnym.

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Ustawa z 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, zwana dalej „ustawą covidową”, wprowadziła świadczenie postojowe. W uzasadnieniu projektu nowelizacji, która dodała do komentowanej ustawy między innymi art. 15zq–15zx, podkreślono, że osoby prowadzące działalność gospodarczą, opłacające składki same za siebie oraz osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, innej umowy o świadczenie usług, do których zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia, a także osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o dzieło, są szczególnie narażone na „niestabilność, a

nawet całkowitą utratę przychodów z powodu pandemii COVID-19, ze względu na brak zleceń lub zamówień, czy rezygnację z realizowanych lub zawieranych umów. Rozwiązania legislacyjne obowiązujące już wcześniej (możliwość skorzystania z odroczenia terminu płatności składek, układu ratalnego, umorzenia należności składek) w obliczu pandemii spowodowanej COVID-19 w wielu przypadkach okazały się niewystarczające, aby uchronić określone grupy podmiotów przed zatorami płatniczymi i upadłością, jak również brakiem środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych”. Powyższe założenie wymaga uwzględnienia wykładni celowościowej poniższych przepisów w kontekście oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji.

Świadczenie postojowe co do zasady stanowi jednorazową wypłatę dla osób objętych przedmiotową regulacją. Świadczenie postojowe przysługuje, gdy w następstwie wystąpienia COVID-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności odpowiednio przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą albo przez zleceniodawcę lub zamawiającego, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna w rozumieniu art. 15zq ust. 1 pkt 2 i ust. 3 ustawy covidowej.

Zgodnie z art. 15zq ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, osobie wykonującej umowę agencyjną, umowę zlecenia, inną umowę o świadczenie usług, do której zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964r. - Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowę o dzieło przysługuje świadczenie postojowe.

Osobie wykonującej umowę cywilnoprawną świadczenie postojowe przysługuje, jeżeli:

- 1) umowa cywilnoprawna została zawarta przed dniem 1 kwietnia 2020r.
- 2) przychód z umowy cywilnoprawnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, nie był wyższy od 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku;
- 3) nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu (ust. 5).

Jak wynika z powyższej regulacji, nie uzależnia ona prawa do świadczenia postojowego od daty złożenia wniosku.

Zgodnie z art. 15 zs ustawy covidowej, ustalenie prawa do świadczenia postojowego następuje na wniosek osoby, o której mowa w art. 15zq ust. 1, zwanej dalej "osobą uprawnioną", składany do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ust. 1). W przypadku osoby wykonującej umowę cywilnoprawną wniosek składany jest za pośrednictwem odpowiednio zleceniodawcy lub zamawiającego. Oznacza to, że wniosek pochodzi od zleceniobiorcy, a jedynie jego „przekazicielem” jest płatnik – w tym przypadku zleceniodawca. Odpowiednio zleceniodawca lub zamawiający załącza do wniosku dane z art. 15 zs ust. 3 oraz oświadczenie potwierdzające wypełnienie warunków z art. 15zq ust. 1 pkt 2 i 4 ww. ustawy:

Jak wynika z regulacji art. 15zq ust. 4 pkt d), to zleceniobiorca składa oświadczenie o niepodleganiu ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu oraz o wysokości przychodów z innych umów cywilnoprawnych, a zatem – dla oceny przesłanek nabycia prawa do spornego świadczenia – miarodajna powinna być data złożenia przez niego wniosku. Organ ma obowiązek dokonać oceny, czy dana osoba podlega czy też nie tym ubezpieczeniom według daty złożenia przez nią, a skierowanego za pośrednictwem zleceniodawcy – wniosku. Na stronie internetowej ZUS.pl jest zawarte pouczenie, które wyraźnie naprowadza na to, że obowiązkiem zleceniobiorcy jest przedstawienie oświadczenia, że nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu i o kwocie przychodów z innych umów. Oznacza to, że autorem wniosku i oświadczenia jest zleceniobiorca, który inicjuje w istocie złożenie ich przez zleceniodawcę, a czynność tego ostatniego może być postrzegana jako materialno-techniczna. Dodatkowo, a może przede wszystkim, okolicznością przesądzającą w sprawie pozostaje, że wniosek osoby uprawnionej, może być złożony wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego za pomocą profilu informacyjnego utworzonego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w formie dokumentu elektronicznego opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym, podpisem osobistym

albo wykorzystując sposób potwierdzania pochodzenia oraz integralności danych udostępniony bezpłatnie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w systemie teleinformatycznym. Wnioski o świadczenie postojowe mogą być złożone do ZUS najpóźniej w terminie 3 miesięcy od miesiąca, w którym został zniesiony ogłoszony stan epidemii (ust. 6) (zob. także M. B. Komentarz do ustawy (red. K.W. B., LEX/el. 2020 – dostęp z 23.9.2020 r.).

Zleceniodawca lub zamawiający, będący stroną umowy cywilnoprawnej w rozumieniu art. 15zq ust. 1 pkt 2 ustawy covidowej, nie ma możliwości odmowy złożenia wniosku o przyznanie świadczenia postojowego za osobę uprawnioną. Pewne odstępstwo wprowadza jedynie art. 15zsa ust. 1 ustawy covidowej, albowiem w przypadku odmowy złożenia wniosku przez zleceniodawcę w sposób wskazany w art. 15zs ust. 2, osoba uprawniona, która jest zleceniobiorcą, może złożyć wniosek o świadczenie postojowe do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W rozpoznawanej sprawie taka sytuacja nie zachodzi.

Z brzmienia przepisów ustawy wynika, że nie uzależnia ona prawa do świadczenia postojowego od daty złożenia wniosku. Wniosek służy wykazaniu przesłanek uprawniających do świadczenia, w szczególności odpowiedniego spadku przychodu w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku, rekompensując ów spadek. Modelową jest wprawdzie sytuacja, w której wniosek dotyczy świadczenia za miesiąc „bezpośrednio” poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, ale ustawodawca owego wymogu bezpośredniości nie wprowadził. W orzecznictwie sądów powszechnych podnosi się, że wykładnia literalna nie daje podstaw do kreowania wymogu bezpośredniości pomiędzy miesiącem złożenia wniosku, a miesiącem, którego wniosek o świadczenie dotyczy (zob. wyrok Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 8 września 2020 r., III U 501/20, LEX nr 3102268).

Przenosząc powyższe rozważania w realia rozpoznawanej sprawy, należy przypomnieć, że płatnik - zleceniodawca w dniu 21.05.2020r. przedstawił wniosek o ustalenie prawa do świadczenia postojowego dla odwołującej, złożony przez nią 30 kwietnia 2020r. Tym samym, za datę złożenia wniosku, a w konsekwencji oceny przesłanek nabycia prawa do świadczenia postojowego, należy uznać datę jego przedstawienia przez odwołującą jako zleceniobiorcę. Przedstawienie przez płatnika wniosku do organu rentowego z opóźnieniem, z uwagi na ogólną liczbę skierowanych za jego pośrednictwem wniosków, nie może wywoływać negatywnych konsekwencji dla rzeczywistego beneficjenta świadczenia. Z chwilą złożenia wniosku nie ma on bowiem wpływu na jego dalsze procedowanie. Wobec tego za datę zgłoszenia wniosku o świadczenie postojowe dla wnioskodawczyni należy przyjąć 30 kwietnia 2020r. W miesiącu poprzedzającym ten miesiąc złożenia wniosku, przychód odwołującej wynikający z zawartej umowy zlecenia wynosił 1731 zł. , co oznacza , że świadczenie postojowe przyznane dla wnioskodawczyni w dwóch transzach było należne i wynosiło po 2080zł. W związku z tym nie jest zobowiązana do jego zwrotu stanowiącego nadpłatę.

Mając na względzie powyższe, na podstawie art. 477¹⁴§2k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

z/ odpis dla pełnom. ZUS i wypożyczonymi na 14 dni załączonymi aktami ZUS.